

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Мария Анастасова Семерджиева, дм,
катедра „Управление на здравните грижи”, ФОЗ, МУ-Пловдив

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” по докторска програма „Управление на здравните грижи”

на тема: „Формиране на професионална компетентност у бъдещите медицински сестри в условията на преддипломния стаж”

Докторант: Снежанка Стефанова Драгушева

Форма на докторантурата: самостоятелна подготовка

Катедра: „Сестрински грижи”, ФОЗ, МУ-Пловдив

Научен ръководител: проф. Бианка Торньова, дп – МУ-Пловдив

Консултант: доц. Даниела Танева, дм – МУ-Пловдив

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА И ДОКТОРАНТА

Представеният комплект материали на хартиен носител е в съответствие с чл.52(1) от Процедурата за придобиване на ОНС „Доктор” в МУ-Пловдив и Правилника на МУ.

Снежанка Драгушева е утвърден медицински специалист по здравни грижи с 24 годишен професионален стаж в структурите на МБАЛ „Свети Георги”. След успешно положен изпит през 2012 г. е назначена за асистент към катедра „Сестрински грижи” и участва активно в обучение на студенти от специалности „Медицинска сестра” и „Рехабилитация, уелнес и СПА”.

Докторантката завършва Полувисш Медицински институт Пловдив, профил „Медицинска сестра”. В последствие придобива множество допълнителни квалификации: специалист „Здравни грижи” към Тракийски университет - Ст.Загора; ОКС „бакалавър” и „магистър” по „Управление на здравни грижи” при МУ-Пловдив, специализация по „Медицинска педагогика”.

II. АКТУАЛНОСТ НА ТЕМАТИКАТА И ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТ НА ПОСТАВЕНИТЕ ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

Дисертационният труд на ас. Снежанка Драгушева разглежда изключително актуален проблем свързан с професионалната адаптация на бъдещите медицински сестри в периода на преддипломен стаж. Това е времето, в което студентът трябва да се приспособи към съдържанието, условията и организацията на клиничната работа, да формира умения за самостоятелна работа, да формира навици и привички за изява на формираните професионални качества и компетентности. Друга съществена функция на стажа е социалната. Създава се възможност за пълноценно общуване и контакти с другите медицински специалисти и пациентите, което трудно би се осъществило по време на лекции.

Дисертационният труд е изложен на 207 стандартни страници и е онагледен с 53 фигури, 17 таблици и 9 приложения. В структурно отношение трудът включва: въведение; първа глава - литературен обзор (49 стр.); втора глава – методика на проучването (8 стр.); трета глава – резултати и обсъждане (96 стр.); заключение, изводи и препоръки (4 стр.); приноси; библиография и приложения.

Използвани са 166 литературни източници, от които 135 (81%) са на кирилица. Около 48% са от последните 10 години, което свидетелства за съвременната осведоменост на докторантката, наред с познаване на основополагащи трудове по темата.

III. МЕТОДИКА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Целта, която докторантката поставя в настоящия научен труд е обоснова от задълбочения литературен обзор, пречупен през съвременното състояние на сестринската професия, което дисертантката познава много добре: „Да се проучат и анализират условията и факторите, които обуславят оптималната организация и реализация на преддипломния стаж, насочени към формиране и усъвършенстване на професионалната компетентност на бъдещите медицински сестри.”

За изпълнение на целта са поставени пет задачи, които обхващат не само проучване на обективното състояние и възможностите на преддипломния стаж

за усъвършенстване на професионалните компетенции на бъдещите медицински сестри, но три от тях са насочени преди всичко към разработване на нови критерии и оформянето на един цялостен модел на организация и управление на преддипломния стаж при обучението на медицинските сестри.

Прецизно са разработени понятиен апарат, хипотеза, обект, единици и признаци на наблюдение, инструментариум и организация на изследването. Адекватно на поставените задачи са определени и групите респонденти - стажанти, наставници, експерти и пациенти. Този обхват, наред с богатият набор от методи, в т.ч. адекватно приложени статистически анализи, гарантира надеждността на резултатите и доказва подготовката и възможностите на докторантката за изследователска работа.

IV. ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд започва с въведение, в което докторантката убедително аргументира избора на настоящата тема.

Следва литературен обзор, чиято структура съответства на концепцията на дисертацията, разработена от ас. Драгушева. Направен е сравнителен анализ на подготовката на медицински сестри в Р. България и някои страни от ЕС. Представени са детайлно професионалните компетентности на медицинските сестри и възможностите на практическото обучение за тяхното формиране у бъдещите медицинските сестри. Проучена е ролята на наставника като основен фактор при формирането на професионалните компетентности на студентите - медицински сестри.

Литературният обзор като съдържание, логическа структура и позовавания категорично показва познанията, възможностите и уменията на докторантката да работи с научни източници, да ги анализира критично, да обобщава и да формулира изследователски цели.

Във втора глава са формулирани ясно и точно основната цел и задачи на дисертационния труд. Използван е богат набор от инструменти за събиране на първична информация. За целите на проучването докторантката е разработила четири специфични въпросника за проучване мнението на различните таргетни групи. Много адекватно е използван и адаптиран „Въпросник за изследване на удовлетвореността от труда“ на Института по психология при БАН.

Глава „Резултати и обсъждане“ представлява най-важната същинската част на научния труд. Разделена е на пет основни части. Първата е посветена на проучване мнението на стажантите – медицински сестри, като много детайлно са разгледани организационно-педагогическите, материално-техническите и социално-психологическите условия и фактори на преддипломния стаж. Важни фактори за оптимално протичане на преддипломния стаж и усъвършенстването на професионалните компетенции на бъдещите медицински сестри се явяват пациентът и обучителите (наставници и преподаватели). Това обяснява и решението на докторантката да ги включи в проучването като страна от сложното взаимодействие обучител-студент-потребител на здравни услуги.

Най-съществената част от тази глава е разработването на теоретичен модел за оптимизиране на преддипломния стаж на бъдещите медицински сестри. Включени са всички задължителни етапи от управлението на един процес: планиране и организиране; мониторинг; контрол и оценка на преддипломния стаж. Предложеният модел е разработен професионално, като отделните елементи са описани в логическа последователност. Това ми дава основание да оценя високо компетентността и професионалните възможности на ас. Драгушева. Предвид голямата значимост и практическа приложимост приветствам решението за евентуално приемане на модела като стандарт в обучението на медицинските сестри.

Снежанка Драгушева е разработила обосновани, конкретно формулирани препоръки към Медицинския университет и в частност Факултета по обществено здраве, където се осъществява обучението на студенти от ОКС „бакалавър“ на специалност „Медицинска сестра“.

V. НАУЧНИ ПРИНОСИ И ПРАКТИЧЕСКИ РЕЗУЛТАТИ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Прецизните проучвания на докторант С. Драгушева са солидна база за формулираните от нея приноси. Установени са зависимости и закономерности, които обогатяват познанията по проблема и могат успешно да бъдат използвани както в практиката, така и като отправна точка за бъдещи изследвания.

Приносите са групирани в три основни направления:

Теоретични приноси:

- Трудът представлява задълбочено и обстойно проучване на условията и факторите на преддипломния стаж на медицинските сестри, съдействащи за формиране на професионалните им компетенции.
- Направен е сравнителен анализ на подготовката на медицински сестри в Р. България и някои страни от ЕС.
- Разработени са критерии и показатели за оценка на преддипломния стаж, което би спомогнало за усъвършенстване на професионалната компетентност на бъдещите медицински сестри.
- Изведени са професионално-значимите качества на медицинската сестра и наставника, необходими за формиране на компетентни и високохуманни медицински сестри.

Методически приноси:

Разработена е авторска изследователска методика под формата на въпросници, позволяваща надежни резултати и изводи.

Практико-приложни приноси:

- Изследването е опит за научно обосновано оптимизиране на процеса на преддипломния стаж с оглед формиране и усъвършенстване на професионалната компетентност на медицинските сестри.
- Разработени са критерии за подбор на наставници и Правила за провеждане на преддипломния стаж.
- Настоящото проучване може да служи като база за нови научни изследвания и разработки, свързани с преддипломния стаж и професионалната компетентност на медицинската сестра.
- Разработеният комплексен модел за цялостна управление на преддипломния стаж на медицинските сестри в МУ-Пловдив може да се използва в практическото обучение и на други специалности от професионално направление „Здравни грижи“.

VI. ЛИЧНО УЧАСТИЕ НА ДОКТОРАНТКАТА

Познавам лично ас. Драгушева от периода на нейното следване в специалност „Управление на здравните грижи“. Имам възможност да наблюдавам нейното развитие и като асистент. Тя е изключително отговорна,

етична и добросъвестна. Има желание да обогатява знанията си и да развива своите професионални умения като преподавател. За краткия преподавателски стаж е успяла да изгради специфичен подход на работа и комуникация със студентите, което гарантира високо качество на учебния процес. Проявява изключителна научна любознателност и усет за свързване на изследователската работа с практиката. Този неин стремеж намира отражение и в дисертационната работа. Смятам, че докторантката се е справила отлично. Нейна лична заслуга са разработването на използвания инструментариум, набирането на първичната информация, интерпретацията на резултатите и формулирането на приносите и препоръките. Ас. Драгушева притежава личностни и професионални качества, които ѝ помагат както при съвместната работа в екип, така и в преподавателската и научната дейност.

VII. АВТОРЕФЕРАТ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ТРУДА

Авторефератът (71 стр.) по структура и съдържание отговаря на изискванията и отразява основните резултати, получени при изпълнението на поставената цел и задачи. Във връзка с дисертационния труд са публикувани 3 /три/ научни статии и 2 /две/ научни съобщения. Една от представените публикации и двете съобщения са представени на международни конференции и са публикувани в чужбина.

VIII. БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Към така представения дисертационен труд нямам критични бележки.

IX. ПРЕПОРЪКИ ЗА БЪДЕЩО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИТЕ ПРИНОСИ И РЕЗУЛТАТИ

На базата на получените резултати докторантката формулира седем препоръки, като те са насочени основно към Медицински университет - Пловдив. Смятам, че са изпълними и са въпрос на добра организация и управление на учебния процес. Предложеният комплексен модел за цялостна управление на преддипломния стаж на медицинските сестри може да се използва в практическото обучение и на други специалности от професионално направление „Здравни грижи“.

Х. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Общото ми впечатление от дисертационния труд е отлично.

Представените материали напълно съответстват на изискванията на МУ – Пловдив.

Дисертационният труд е на актуална тема, с добра постановка на научното изследване и прецизно изпълнение. Получените резултати са с висока научно-приложна стойност и допринасят за по-нататъшното развитие в областта на образованието и практиката.

Докторантката притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения като демонстрира качества и възможности за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси и предлагам на почитаемото Научното жури да присъди на Снежанка Стефанова Драгушева образователната и научна степен „Доктор” по докторска програма „Управление на здравните грижи”.

07.08.2017 г.

Рецензент:.....
/проф. д-р М. Семерджиева, дм/